

Lagnunnar speisemi

Oddagrein

MÁNADAGIN og týsdagin vitjar suðurafríkanski forsetin, Nelson Mandela í Danmark. Vitjanin er ein liður í eini takkarferð til lond, sum stuðlaðu ANC, felagsskapin hjá Mandela; ímóti Apartheid-stýrinum. Ikki minst Norðurlond við Danmark, Svøríki og Noregi á odda vórðu ítarstu og trúgvastu stuðlar hjá Oliver Tambo, táverandi forseta í ANC, tí fongslaða Nelson Mandela og øllum teimum svørtu, ið máttu fara í útlegd olli tey ári mannafiggindaliga apartheiddiktaturi stýrði landinum við fastari og harðari hond.

EISINI feroingar ella rættari ein partur av Føroya fólki stuðlaðu ANC og teirra frælsisstríði. Tí er tað einki annað enn nátturligt, at umboð fyri Føroyar eisini eru hjástoddi, tá Mandela takkar fyri stuðulin. Og tað er eingin minni enn Føroya lögmaður, sum er boðin við. Um Føroya lögmaður at Atli Dam, so vildi tað verið bæði rætt og rimuligt, at hann varð boðin við til hesa hátíðarlostu, tí hann var millum teirra, sum talaðu sok teirra svørtu á sinni, tá hesi høvdu mest tørv á tí. Men Føroya lögmaður eitur ikki Atli Dam, hann eitur Anfinn Kallsberg, og hann er harafrat formaður í Fólkaflakkinum, tí flokki, sum uppá tað allar harðasta royndi at trútta niður í feroingar, hvat tað var fyri eitt harkalið av „flad-næse“ kommunistabandittum við monnum sum Mandela og Desmond Tuto á odda, sum stóð fyri ANC.

TAÐ eydnaist partamanni logmanns, sum nú fer til Danmarkar at taka í hondina á Nelson Mandela, at seta ein kila dygt inn í tann sanktiónspolitikk, sum olli Norðurlondini, USA og mong onnur lond róku ímóti hvíta apartheidstýrinum í Suðurafríka. So langt fór Fólkaflakksins stavnamaður, at hann við at m.a. at misbrúka sín lógtings- og fólkatings-sess „lokkaði“ góðtrúnar føroyskar vinnulívmenn til at taka upp samstarv við apartheidstýrslaða stýrið í suðurafríkanska hjálandinum Namibia. Hvor minnist ikki tær ótespuligu, tær haturlullu og nið-urgerandi greinarnar í Dagblaðnum fyri ikki at tosa um roðurnar á fólkatíngi og lógtíngi hjá Óla Breckmann, har hann tileinkisgjörði tann solidariska sanktiónspolitikk hjá teimum londum, sum Nelson Mandela nú vitjar fyri at takka fyri sanktiónirnar.

NÚ fer so partamaður Mandela- og ANC-hataran Óla Breckmann til Danmarkar at verða hjástæddur, tá sami Mandela takkar fyri stuðulin. Vit hoyrdu lögmann siga við útvarpið hósdagin, at hann fór sum Føroya lögmaður og ikki sum umboð fyri Fólkaflakkin og legði hann aftrat, at vit áttu at gloyma fortíðina. Men er tað ikki nettup fyri at minnst aftur á fortíðina, at Mandela kemur til Danmarkar harra lögmaður! At lögmaður í somu samrøðu sigur, at hann telst ikki millum teirra, sum í seinastuni í útvarpinum hava sett heit ynski fram um at hitta Mandela, er honum til lítlan sóma. Vildi hann liva upp til sitt lögmansembæti leyst av Fólkaflakki, so átti lögmaður tvørturímóti at sagt hetta høvið vera ein stóran dag fyri seg og teir feroingar, sum í síni tíð tóku so dyggiliga undir við sanktiónspolitikkinum. Lögmaður eigur nettup at fara til Danmarkar at umboða tey í Føroyum, sum Mandela nú ynskir at takka. Hann eigur at taka í egnan barm og fordøma tað, sum Óli Breckmann og Fólkaflakkurin stóðu fyri, tá Man-dela og hansara fólk høvdu mest brúk fyri hjálps-sanktiónshjálpi! Anfinn Kallsberg, lögmaður hevur ein moralskan trupulleika.

Sosialurinn

Viðmerkingar:

Orðloysingur ella?

Við sínum uppskoti um útbúgvingarstuðul hevur Signar á Brúnni, landsstýrismaður, stungið sínar egnu partamenn í ryggin og gjørt teir til orðloysingar. Valtíni munna sviða illa hjá øllum tykkum ungu, ið valdu tjóðveldisflokkinn aftan á tey gyltu lyftini í valstríðnum seinasta vár.

Nú kom so uppskotið um útbúgvingarstuðul aftur á tingborð, og tað er so eiddasort, at tað líkist tí, ið hesar kvinnur og hesir menn, ið valdir vórðu, góvu fegur lyfti um.

Tey garteraðu í í hvørjum túni, í hvørjum skoti og í hvørjari stovu á miðnáms-skúlanum runt landið, og hetta er so úrsliðið.

Aldurin

Verður hetta uppskotið viðtikið, so hava tit, ið valda her í samfelagnum, sett tann yngra partin av miðnáms-næmingunum í eina ringari stóðu viðvíkjandi peningarkrúku, og foreldrin sviða fyri tað. Tær nýstíki ikki tann stóra kunnleikan at fata, at útreiðslurnar hjá einum miðnáms-næmingi eru tær somu og hava einki við aldurin at gera. Ein bók kostar tað sama at keypa hjá einum seytjan ára gomlum sum hjá einum átjan ára gomlum, og alt annað í samfelagnum kostar tað sama. Somuleiðis hava tey ungu á hesum aldri næstan somu áhugamáli í frítíðini, og tú skalt gjalda allastaðni.

Áhugin

Við hesum uppskotinum eru tit við til at drepa áhugin hjá teimum dugligu og ofta ógvuliga dugandi ungu, sum vilja

sleppa skjótt ígjøgnum miðnámsútbúgvingina fyri so at byrja upp á lestur ella annað, ið skal menna teir til eitt starv í vinnulívnum. Fara olli nú at biða, til tey eru fylt átjan, áðrenn tey skja inn á miðnáms-skúlan, so verða tey alt ov gomul, tá ið tey einaferð eru liðug við einhvønn lærdóm, ið gevur teimum førleika at virka í samfelagnum.

Vinnulívið

Á hesum oki fylgja tit politikkarakar alt ov illa við, hvat vinnulívið í grannalondunum sigur um tey lesandi. Í vettur heva verið ógvusligar atfinningar at útbúgvingunum, tí tað ið ein lesandi, sum í meðal er um tríggjuvið lestrarbyrjan, endiliga er liðugur, er hann um tey tríati, og tað halda teir er í minsta lagi tró til fyra ár ov gamalt. Tað ávirkar viljan og evnini at gera seg galdandi í tí ógvuliga fjølbroytta og skjótt skiftandi vinnulívnum í dag og fram-yvir.

Grannarnir

Tey ungu hjá okkum samanbera seg sjálvsagt við tey ungu í grannalondunum og serstakliga í Danmark, ið vit enn eru í ríkissfelagsskapi við.

Nakkað fyri jól var ein sending í útvarpinum, har undir útbúgving og landsstýrismaðurin, Signar á Brúnni, skifti orð. Eg vil siga, at tað var ein sonn fríoi at hoyra, hvussu væl tey ungu málbóru seg og vistu um viðurskiftini. Og so høvdu tey eina greiða fatan av, hvussu útbúgvingarstuðulin kundi skipast, men tað vóru bert ússaligar undanfórlur og úttanmóts hjá landsstýrismanninum.

Í Danmark fáa næmingarnir bokurnar ókeypis til láns frá skúlanum, og so fáa tey busskoyringina ella koyringina í tóki ókeypis, samstundis sum stuðulin er væl hægri. Teir lata ikki stuðul til tey undir átjan, men tað er av øðrum grundum, t. d. av teimum mongu eftirskúlanum, ið frammanundan fáa í yvirflóð av stundingi. Eisini eru fleiri ymiskar sosialar veitingar, ið vit ikki hava, til tey ungu, ið ikki hava tey heimligu viðurskiftini í lagi og tí ikki megna at gjalda eina miðnámsútbúgving.

Álitid

Hvussu skulu tey ungu líta á myndugleikarnar, tá ið tey verða viðfari á henda hátt. Tey eru so sjálvstøðug og duga so væl at skyna á, at tey við slíkari viðferð fara at venda tykkum bakíð. Hvussu skulu vit reypa av okkara góða ungdomi, okkara virðismesta tilfeingi, tá ið vit hava so lítil virðing fyri teimum og foreldrum teirra, at vit skerja teirra møguleikar at byrja miðnámskúlan beint eftir 9. – ella 10. flokk. Hvát álit og hvørja virðing koma tey at kenna fyri einum slíkum samfelag? Fara tey at koma aftur at virka her í vaksnamannalívnum? Eg eri stórliga bangin fyri, at tey takka fyri seg og verða burturi í útlandinum, tá ið tey einaferð eru farin.

Smápengar

Ætla tit at spara, so eru hatta smápengar. Men tað hevur víst seg hesi seinastu mongu árin, at politikkarakar okkara elska at spara smápengar, sum í veruleikanum høvdu

gjørt stóra nyttu, meðan teir við himmalvendum eygum algoystir tosa um milliárdal-løgur, sum teir innast inni vita, ikki allar gerast veruleiki í teirra tíð. Til komandi figgj-arløg vil eg geva tær Signari á Brúnni hesi ráð. Set tað trifalda av til Skúlabóka-grunnin og Landsmiðstöðina, samstundis sum Miðnáms-skúlarnir fáa pening jattaðan til bólakeyp til allar næmingarnar. Sjálvt um summir halda, at hetta er nógv, so eru hatta smápengar, ið muna og verða til nyttu og gleði fyri mong.

Komandi veljarar

Óli, ið ganga á fyrsta ári, og sum byrja í miðnámskúlanum tey næstu tvey árin, eru veljarar til komandi val, og tað er fyri meg so upplagt, at eingin av hesum nýggju veljarunum fer at atkvøða fyri teimum lógtingsmonnum, ið fara at atkvøða fyri stuðuls-lógini í tí líki, hon nú fyriliggur. Tað er mín áheitan til tykkum ungu: minnist til hetta valdagin komandi.

Adalmálið við stuðuls-lógini má vera, at stuðulin tekur við frá fyrsta degi í miðnámskúlanum. Hetta hevði tjóðveldisflokkurin í síni valskrá og somuleiðis javnaðarflokkurin. Hvussu man Signar á Brúnni klára at koma við undanfórlum fyri hesum á flokstinum hjá flokkinum, ið verður komandi víkuskifti. Valtíni munna sviða illa hjá øllum tykkum mongu ungu, ið valdu tjóðveldis-flokkinn aftan á tey gyltu valtyftini seinasta vár.

Johan Joensen
Tvøroyri

Nevnd at endurskoða tingskipanina

Formanskapurin heldur, at tørvur er á ávísnum broytingum, og hava tingmenn eisini gjørt vart við hetta. Formanskapurin hevur harafrat fingið skrivliga áheitan frá tingmonnum um at skipa fyri ávísnum broytingum, sigur Finnogi Isakson í viðmerkingunum til uppskotið um at seta nevnd at endurskoða tingskipanina

ÓLAVUR Í BEITI

Uppskotið hjá tingformanninum Finnogi Isaksyni var, at lógtíngið samtykkir at seta eina nevnd, sbr. tingskipanini § 25, við einum lógtíngsmanni úr hvørjum flokki saman við formansskapinum at umhugsu og møguleiga gera uppskot um at broyta Tingskipan Føroya Lógtíngs. Og hósdagin samtykti so tingið hetta uppskot við 22 atkvøðum fyri.

Í viðmerkingunum til uppskotið, sigur Finnogi Isakson, at tá nýggja stýris-skipanin var samtykt, varð nýggj tingskipan gjørd fyri lógtíngið. Uppskotið varð gjørt av einari nevnd, sum var sett saman av táverandi lógtíngsformanni og fyrrverandi lógtíngsformonn-

um. Sjúrður Rasmusen advokatur var skrivari hjá nevndini.

Tingið samtykti nýggju tingskipanina 31. mai 1995, men samtykti samstundis, at nevndin skuldi verða sitandi sum millumtinganevnd at arbeiða viði við uppskoti-num. Tingskipanin kom í gildi samstundis sum stýris-skipanarlógin, og forði hetta eisini við sær, at millumtinganevndin fall burtur.

3 ár

Vald varð nýggj nevnd við einum umboð úr hvørjum flokki at víðgera og koma við møgulegum broytingum til tingskipanina. Nevndin gjørdi uppskot um ávísar broytingar. Hesar vórðu samtyktar 15. mai 1996 og komu í gildi á ólavssøku í 1996.

Tingið hevur sostatt nú í skjótt 3 ár arbeitt eftir hesi tingskipan, og virkar hon sum heild væl. Formans-skapurin heldur, at tørvur er á ávísnum broytingum, og hava tingmenn eisini gjørt vart við hetta. Formans-skapurin hevur harafrat fingið skrivliga áheitan frá tingmonnum um at skipa

fyri ávísnum broytingum.

Formaðurin fer tí at mæla tinginum til at seta nevnd við einum umboði úr hvørjum flokki, sum saman við formansskapinum skal umhugsu og møguleiga gera uppskot um, at broytingar í tingskipanini, sigur tingfor-maðurin. Og hetta verður so gjørt nú.

Tøkk

Øllum tykkum, sum vóru við til at gera okkum silvurbrúðleypsdagin ógloymandi, takka vit hjartaliga.

Heilsan
Elinborg og Ólavur Samson